

“A França, la lectura ha deixat de formar la personalitat dels estudiants”

Joan-Daniel Bezsonoff (Perpinyà, 1963), recorda, amb el llibre de l'Avenç *Les meues universitats*, els seus anys d'estudiant universitari a Niça, del 1982 al 1985, quan feia els cursos d'humanitats coneguts amb el nom de la Khâgne.

—No vàreu poder passar de la Khâgne a l'Escola Normal Superior i vàreu haver de quedar amb la llicenciatura i prou. La curiositat per la gent, els llibres, el cinema o la premsa us va impedir concentrar-vos en els estudis?

—El meu problema és que m'agradava massa la vida. Hi ha un poema de François Villon que ho diu més bé que no pas jo: “Ah si j'eusse étudié au temps de ma jeunesse folle”. No crec que fos tan mal estudiant, tampoc. Pateixo de la síndrome de Polidour

—L'etern secundari.

—Exacte. Però que falla de poc.

—No vàreu superar les proves d'admissió a l'Escola Normal Superior, la flor i nata de les humanitats a França.

—Vaig fracassar de poc, però la Khâgne em va permetre de guanyar tres anys d'estudi, i tenir la llicenciatura de castellà, a més, gràcies a aquest fracàs relatiu. També heu de pensar que, possiblement, gràcies a aquest fracàs mai no m'hauria convertit en un escriptor català. Si aprovaves anaves a París, hauria sucumbit als encants de la vida parisenca i m'hauria afrancesat del tot. A més, des d'un punt de vista literari, és més interessant explicar una derrota que una victòria. L'amargor és més interessant que no pas la vanitat.

—Niça us va impedir de ser francès del tot.

—Niça és una Barcelona italiana, empeltada de classicisme francès. Era una petita capital amb una vida cultural molt rica. Hi havia les millors llibreries de França. Hi vaig comprar els meus primers llibres en català, *Bearn* i *El dia que va morir Marilyn*. A més, era l'única ciutat occitana on la llengua d'oc tenia una real vitalitat, en aquell moment, el niçard.

—El llibre constata que els companys universitaris tenien una personalitat molt ferma.

—Sí. Tinc una explicació. Llavors el jovent llegia molt més. Tothom tenia una cultura real, personal, i les lectures ens formaven la personalitat, el caràcter. Teníem mestres. “Des maîtres à penser”, com deïem.

Joan-Daniel Bezsonoff publica el llibre de records *Les meues universitats*, en l'Avenç.

—Ja no llegeixen com abans, els estudiants francesos?

—No. Fins i tot els gauduls tenien una *finesse* intel·lectual que s'ha perdut. Per a mi d'això se'n diu civilització. Tothom tenia un vernís de llatí i de grec. Feies una citació en llatí i t'entenien. El nivell general ha baixat molt. Parlo com a professor de literatura. Queden, però, alguns lectors compulsius, entre els joves de 15, 16 anys.

—Dibuixeu, per tant, un món que ja no existeix.

—Sí, una arcàdia socialista, quan Mitterrand era

el meu heroi.

—Per què ha baixat el nivell cultural dels estudiants?

—Per la massificació. No entenen Balzac i no diguem Corneille o Molière. El que més retrec als meus alumnes és que no tinguin curiositat intel·lectual.

—Per això qualifiqueu la vostra feina actual de professor, d'absurda i degradant?

—I tant! Quan vaig començar era una feina molt noble; educava el jovent. Però jo ja no sóc professor. Guardo el ramat juvenil. Sóc rabadà. Un pastor. Si tingués Pennac al davant, li faria una cara nova perquè ell sap que menteix. Ara l'escola accentua les desigualtats perquè els rics tenen accés a la cultura i els pobres, no. Els fills dels burgesos rics reben una cultura com cal a casa, amb classes particulars i estades a l'estranger a fer pràctiques d'anglès.

—Entre tants llibres i pel·lícules, sorprèn el vostre interès per Luis Mariano.

—No critiqueu Luis Mariano. És el meu pare, el meu avi. A més, penso que tothom té dret a la seva part de cursileria. Quan el sento encara se'm posa pell de gallina. Si escolteu la seva versió de *Granada*, serà el vostre camí de Damasc.

—Però no parleu de la seva vida. Va ser l'ídol dels republicans espanyols exiliats.

—Ho sé. Era un model d'integració. La Maria Casares i ell.

—Com és que recordeu tan bé els professors i els companys?

—Perquè, com deia el meu professor d'espanyol, sóc “el de la gran memòria”, el que al segle XVII escoltava comèdies i n'editava el text abans que l'autor.

Lluís Bonada